

પ્રાથમિક કસોટીનો અભ્યાસક્રમ

પ્રશ્નપત્ર-૧ (Part-I)

જા.ક- ૦૪/૨૦૨૨-૨૩, બાળ વિકાસ યોજના અધિકારી (મહિલા), સામાન્ય રાજ્ય સેવા, વર્ગ-૨

માધ્યમ: ગુજરાતી

કુલ ગુણ : ૧૦૦

૧	ભારતની ભૂગોળ- ભૌગોલિક, આર્થિક, સામાજિક, કુદરતી સંસાધન અને વસ્તી અંગેની બાબતો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૨	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો- સાહિત્ય, કલા, ધર્મ અને સ્થાપત્યો- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૩	ભારતનો ઇતિહાસ- ગુજરાતના ખાસ સંદર્ભ સાથે
૪	ભારતની અર્થવ્યવસ્થા અને આયોજન
૫	<p>ભારતીય રાજનીતિ અને ભારતનું બંધારણ:</p> <p>(૧) આમુખ</p> <p>(૨) મૂળભૂત અધિકારો અને ફરજો</p> <p>(૩) રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતો</p> <p>(૪) સંસદની રચના</p> <p>(૫) રાષ્ટ્રપતિની સત્તા</p> <p>(૬) રાજ્યપાલની સત્તા</p> <p>(૭) ન્યાયતંત્ર</p> <p>(૮) અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ અને સમાજના પછાત વર્ગો માટેની જોગવાઈઓ</p> <p>(૯) એટર્ની જનરલ</p> <p>(૧૦) નીતિ આયોગ</p> <p>(૧૧) પંચાયતી રાજ</p> <p>(૧૨) નાણા પંચ</p> <p>(૧૩) બંધારણીય તથા વૈધનિકસંસ્થાઓ- ભારતનું ચૂંટણી પંચ, સંઘ લોક સેવા આયોગ, રાજ્ય લોક સેવા આયોગ, કોમ્પ્ટ્રોલર એન્ડ ઓડિટર જનરલ; કેન્દ્રીયસતર્કતા આયોગ, લોકપાલ તથા લોકાયુક્ત અને કેન્દ્રીય માહિતી આયોગ</p>
૬	સામાન્ય બૌદ્ધિક ક્ષમતા કસોટી
૭	સામાન્ય વિજ્ઞાન, પર્યાવરણ અને ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી
૮	ખેલ જગત સહિત રોજબરોજના પ્રાદેશિક, રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય મહત્વના બનાવો

Syllabus of Preliminary Test

Paper-1 (part-I)

Advt- 04/22-23, Child Development Project Officer(Female), Class-2

Medium: Gujarati

Total Marks- 100

1	Geography of India-Physical, Economic, Social, Natural Resources and population related topics- with special reference to Gujarat
2	Cultural heritage of India-Literature, Art, Religion and Architecture- with special reference to Gujarat
3	History of India with special reference to Gujarat
4	Indian Economy and Planning
5	<u>Indian Polity and the Constitution of India:</u> (1) Preamble (2) Fundamental Rights and Fundamental Duties (3) Directive Principles of State Policy (4) Composition of Parliament (5) Powers of the President of India (6) Powers of Governor (7) Judiciary (8) Provisions for Scheduled Castes, Scheduled Tribes and backward classes of the society (9) Attorney General (10) NITI Aayog (11) Panchayati Raj Institutions (12) Finance Commission (13) Constitutional and Statutory Bodies: Election Commission of India, Union Public Service Commission, State Public Service Commission, Comptroller and Auditor General; Central Vigilance Commission, Lokpal and Lokayukta, Central Information Commission
6	General Mental Ability
7	General Science, Environment and Information & Communication Technology
8	Daily events of Regional, National and International Importance including Sports

જા.ક. ૦૪/૨૦૨૨-૨૩ બાળ વિકાસ યોજના અધિકારી (મહિલા), વર્ગ-૨ ની

પ્રાથમિક કસોટીના ભાગ-૦૨ નો અભ્યાસક્રમ

પ્રશ્નો-૨૦૦

ગુણ-૨૦૦

માધ્યમ-ગુજરાતી

1. પોષણ અને સ્વાસ્થ્ય
2. પોષક ઘટકો : કાર્બોહાઇડ્રેટ પદાર્થો, પાણી, પ્રોટીન અને ચરબી, વિટામિન-પ્રજીવકો, ખનીજક્ષારો
3. સંતુલિત આહારનું આયોજન, કુપોષણ- કારણો અને ઉપાયો, વિવિધ યોજનાઓ જેમ કે બાલભોગ, દૂધ સંજીવની યોજના વગેરે
4. પોષણના મુખ્ય કાર્યક્રમો : પોષક દ્રવ્યોની ઉણપના નિયંત્રણ માટેના કાર્યક્રમો, અપર્યાપ્ત પોષણજન્ય અંધત્વના નિવારણનો રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ, અપોષણજન્ય પાંડુરોગના નિયંત્રણનો રાષ્ટ્રીય કાર્યક્રમ, આયોડીનનો રોગપ્રતિબંધ કાર્યક્રમ વગેરે, પૂરક આહાર આપવાના કાર્યક્રમો, સંકલિત બાળ વિકાસ યોજના(આઇસીડીએસ), મધ્યાહન ભોજન યોજના(એમડીએમ)
5. આહાર આયોજનના સિદ્ધાંતો, ગર્ભવતી તથા સ્તનપાન કરાવતી મહિલાઓ માટે આહાર આયોજન, શિશુઓ તથા શાળાએ જતાં પહેલાંના બાળકો માટે આહાર આયોજન, સ્કૂલે જતાં તથા કિશોરાવસ્થાના બાળકો માટે આહાર આયોજન
6. ખાદ્ય પદાર્થોનો સંગ્રહ, જાળવણીના સિદ્ધાંતો અને રીતો તથા ઓછા મૂલ્યથી ખાદ્ય પદાર્થની પૌષ્ટિકતામાં વધારો, ભોજન સુરક્ષા, ખાદ્યપ્રદૂષણ, ખોરાકમાં બગાડ, ખાદ્ય પદાર્થોમાં ભેળસેળ વગેરે

7. પોષણ સંબંધિત રોગો; પ્રોટીન, વિટામિન, આયોડીન વગેરેની ઉણપથી થતા રોગો, કુપોષણ અને રોગનો ચેપ, મેદવૃદ્ધિથી થતા રોગો, માતાનું કુપોષણ, સગર્ભાવસ્થાના જોખમી પરિબલો અને સ્વાસ્થ્ય સંભાળનું મહત્વ
8. બાળસંભાળ કેંદ્રનું સંચાલન: ભારતમાં બાળસંભાળ સેવાઓ, અભ્યાસક્રમનું આયોજન, બાળસંભાળ કેંદ્રની સ્થાપના અને સંચાલન, પરિવાર અને સમાજનો સમાવેશ
9. બાળકનો પ્રથમ બાર માસમાં વિકાસ: જન્મપૂર્વનો વિકાસ અને સંભાળ, શારીરિક ગતિ સંબંધ અને ઇન્દ્રિય વિકાસ, જ્ઞાનાત્મક વિકાસ: વિચારનો ઉદભવ, ભાષા વિકાસ: બોલતા શીખવું, સામાજિક-આવેગિક વિકાસ, પ્રારંભિક સંબંધો, વિકાસને વેગ આપવા માટેની રમતની પ્રવૃત્તિઓ
10. બાળસંભાળ અને વિકાસ પ્રાસ્તાવિક: બાલ્યાવસ્થાના અનુભવો, બાળવિકાસની પાયાની (મૂળભૂત) સંકલ્પનાઓ, વિકાસના સિધ્ધાંતો, શિશુની જરૂરિયાતો અને હકો, વિકાસમાં રમતનું મહત્વ
11. બાળક પા પા પગલી ભરવાની અવસ્થા દરમિયાન વિકાસ: શારીરિક અને ક્રિયાત્મક વિકાસ, વધતી જતી ગતિશીલતા અને નિયંત્રણ, સંખ્યાત્મક વિકાસ; માનસિક સંકલન અને પ્રતિકાત્મક વિચારશક્તિ તરફ, ભાષાકીય વિકાસ: શબ્દોથી વાક્યપ્રયોગ, સામાજિક-આવેગિક વિકાસ, વિકાસને વધારવા માટે રમતની પ્રવૃત્તિ
12. બાળક પૂર્વશાલેય અવસ્થા દરમિયાન વિકાસ: શારીરિક સુદૃઢતા અને ચેષ્ટાત્મક સમન્વયમાં વિકાસ, સંજ્ઞાત્મક યોગ્યતાઓ અને સંકલ્પનાઓની સમજનો વિકાસ, ભાષાકીય કૌશલ્યનો વિકાસ, સામાજિક સંબંધો અને બાળઉછેર
13. પૂર્વશાલેય બાળકો માટેની રમતપ્રવૃત્તિઓ: હલનચલન તથા ગતિશીલતાથી સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓ, વાતાવરણમાં શોધખોળ પ્રવૃત્તિઓ, કેટલીક સંકલ્પનાઓનું શિક્ષણ, ભાષા

- વિકાસ, તરંગલીલા, વાર્તાકથન અને નાટકીય રમત, સંગીત તથા શારીરિક ક્રિયાકલાપ, બાળકોનું કલાજગત, બાળકોની સર્જનાત્મકતાને પ્રોત્સાહિત કરવી
14. બાળકોની ટેવો અને લાક્ષણિકતાઓ, બાળ વિકાસના વિવિધ પાસા (શારીરિક, ભાવનાત્મક, બૌદ્ધિક, સામાજિક અને નૈતિક)
 15. બાળ વિકાસમાં મુખ્ય સમસ્યાઓ, બાળકોમાં સામાન્ય રોગ, બાળરોગને રોકવાના ઉપાયો, બાળમૃત્યુના કારણો
 16. સંકલિત બાળ વિકાસ યોજના અંતર્ગત રસીકરણ, સ્વાસ્થ્ય પરીક્ષણ અને પરામર્શ સેવાઓ, પોષણ અને સ્વાસ્થ્ય પ્રશિક્ષણ, શાળા પૂર્વેનું અનોપચારિક શિક્ષણ, રાજ્ય સરકાર અને કેન્દ્ર સરકારની યોજનાઓ, તે સંદર્ભેના આરોગ્ય કાર્યક્રમો, બાળ કલ્યાણ માટેની આરોગ્યની યોજનાઓ વગેરે
 17. પૂર્વશાળાના (pre-school) વિવિધ સ્તર જેમાં બાળમંદિર(K.G.), મોન્ટેસરી, આંગણવાડી, ડે-કેર સેન્ટર, ઘોડિયાઘર, ગુજરાતમાં આંગણવાડીની ભૂમિકા અને તેનું વિવિધ યોજનાઓમાં યોગદાન
 18. મહિલા અને બાળ વિકાસની રાષ્ટ્રીય અને રાજ્ય સ્તરની યોજનાઓ અને પુરસ્કાર, ગુજરાત રાજ્યમાં મહિલા અને બાળ વિકાસ માટેના કાર્યક્રમો
 19. મુખ્ય રાષ્ટ્રીય ઘટનાઓ (વિશેષતા- બાળકો અને મહિલાઓના સંદર્ભમાં ઘટનાક્રમ)
 20. મહિલા અને બાળવિકાસના સંદર્ભમાં કેન્દ્ર, રાજ્ય, જિલ્લા, તાલુકા અને ગ્રામ્ય સ્તરે વિવિધ યોજનાઓના અમલીકરણ માટેનું વ્યવસ્થાતંત્ર
 21. તરુણાવસ્થામાં આવતી બાલિકાઓની સમસ્યાઓ તેમજ તેમના વિવિધ પાસા
 22. ગુજરાતના બાળકોમાં આરોગ્ય, પોષણ, શિક્ષણ, દુર્બળતા અને બાલિકાઓની વર્તમાન સ્થિતિ